

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare nr.105

www.parlament.md

14 11 2012

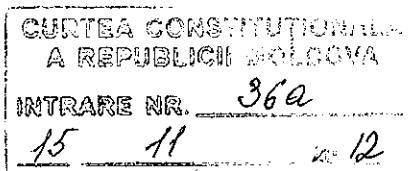
FPC Nr. 142

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu art. 25 lit. g) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin. (1) lit. g) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

I – AUTORII SESIZĂRII

Deputații în Parlament:

1. Postoico Maria
2. Reșetnicov Artur
3. Sîrbu Serghei
4. Vremea Igor
5. Zagorodnîi Anatol
6. bd. Ștefan cel Mare 105 (str. Nicolae Iorga 11)
7. tel. 022204401, fax 022233673, 022232206

II – OBIECTUL SESIZĂRII

La 05 iulie 2012 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 153 privind modificarea și completarea unor acte legislative (*Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 185/625 din 31.08.2012*).

Prin această lege organică au fost operate modificări în mai multe acte normative. În particular, vor fi vizate unele modificări operate prin art. IV și VIII din legea nominalizată, după cum urmează:

Art. IV - Legea nr.947-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii (*republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.186-188, art.752*), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

...

“18. Articolul 25 va avea următorul cuprins:

Articolul 25. Contestarea hotărîrilor Consiliului Superior al Magistraturii

Hotărîrile Consiliului Superior al Magistraturii pot fi contestate, la Curtea Supremă de Justiție, de orice persoană interesată, în termen de 15 zile de la data comunicării, doar în partea ce se referă la procedura de emitere/adoptare. Contestațiile se examinează de un complet format din 9 judecători.”

“Art. VIII

...

(6) Judecătorilor Curții Supreme de Justiție le va fi propus transferul, cu consimțământul lor, în funcțiile vacante de judecător în alte instanțe judecătorești în modul stabilit de lege și conform criteriilor aprobate de Consiliul Superior al Magistraturii, cu păstrarea salariului de judecător al Curții Supreme de Justiție pînă la atingerea plafonului de vîrstă și cu menținerea garanțiilor sociale stabilite anterior.

Prin modificările operate în art. 25 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii persoanele care se consideră lezate într-un drept al său printr-o hotărîre emisă de Consiliul Superior al Magistraturii, pot contesta respectivul act doar în partea ce se referă la procedura de emitere/adoptare și doar la Curtea Supremă de Justiție.

Totodată, prin art. VIII (6) se stipulează că criteriile de transfer a judecătorilor Curții Supreme de Justiție în alte instanțe judecătorești vor fi aprobate de Consiliul Superior al Magistraturii.”

Considerăm că art. 25 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, în redacția Legii nr. 153 din 05.07.2012, contravine prevederilor constituționale consacrate în art. 4 și art. 20 din Constituția RM. Or, acest text de lege limitează, în modul cel mai serios, accesul la justiție al magistraților, aducînd atingere esenței garanției dreptului la un proces echitabil și transformîndu-l într-un drept iluzoriu, pentru persoanele care se consideră lezate într-un drept al său printr-o hotărîre emisă de Consiliul Superior al Magistraturii, aceștia neavînd posibilitatea legală de a invoca și de a proba în fața unei instanțe judecătorești competente ilegalitatea și netemeinicia actului organului de autoadministrare judecătorească emis în privința lor.

Totodată, apreciem că sintagma „conform criteriilor aprobate de Consiliul Superior al Magistraturii”, conținută în art. VIII (6) al Legii nr. 153 din 05.07.2012, contravine art. art.7, 60 alin.(1), 72 alin.(3) lit.e), 116 alin. (1) și art. 123 din Constituția RM, deoarece condițiile și criteriile în al căror temei vor fi selectați judecătorii, care își vor continua activitatea în calitate de magistrat al instanței supreme și cei cărora le va fi propus transferul în instanțele ierarhic inferioare, este imperativ să fie reglementate doar prin lege.

III. CADRUL NORMATIV PERTINENT

1. Constituția Republicii Moldova

Articolul 1

Statul Republica Moldova

- (1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.
- (2) Forma de guvernămînt a statului este republica.
- (3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

- (1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 20

Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Articolul 26

Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.

Articolul 53

Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

(2) Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și

infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Articolul 60

Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ

(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.

Articolul 72

Categoriile de legi

(1) Parlamentul adoptă legi constituționale, legi organice și legi ordinare.

(2) Legile constituționale sînt cele de revizuire a Constituției.

(3) Prin lege organică se reglementează:

- a) sistemul electoral;
- b) organizarea și desfășurarea referendumului;
- c) organizarea și funcționarea Parlamentului;
- d) organizarea și funcționarea Guvernului;
- e) organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a Consiliului Superior al Magistraturii, a instanțelor judecătorești, a contenciosului administrativ;
- f) organizarea administrației locale, a teritoriului, precum și regimul general privind autonomia locală;
- g) organizarea și funcționarea partidelor politice;
- h) modul de stabilire a zonei economice exclusive;
- i) regimul juridic general al proprietății și al moștenirii;
- j) regimul general privind raporturile de muncă, sindicatele și protecția socială;
- k) organizarea generală a învățămîntului;
- l) regimul general al cultelor religioase;
- m) regimul stării de urgență, de asediu și de război;
- n) infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora;
- o) acordarea amnistiei și grațierii;
- p) celelalte domenii pentru care, în Constituție, se prevede adoptarea de legi organice;
- r) alte domenii pentru care Parlamentul consideră necesară adoptarea de legi organice.

(4) Legile ordinare intervin în orice domeniu al relațiilor sociale, cu excepția celor rezervate legilor constituționale și legilor organice.

Articolul 116

Statutul judecătorilor

(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

Articolul 123

Atribuțiile

(1) Consiliul Superior al Magistraturii asigură numirea, transferarea, detașarea, promovarea în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători.

(2) Modul de organizare și funcționare al Consiliului Superior al Magistraturii se stabilește prin lege organică.

2. Acte internaționale

Declarația Universală a Drepturilor Omului

Articolul 8

Orice persoana are dreptul la satisfacția efectivă din partea instanțelor juridice naționale competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce-i sunt recunoscute prin constituție sau lege.

Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice

Articolul 14

1. Toți oamenii sînt egali în fața tribunalelor și a curților de justiție. Orice persoană are dreptul ca litigiul în care se află să fie examinat în mod echitabil și public de către un tribunal competent, independent și imparțial, stabilit prin lege, care să decidă fie asupra temeiniciei oricărei învinuiri penale îndreptate împotriva ei, fie asupra contestațiilor privind drepturile și obligațiile sale cu caracter civil. Ședința de judecată poate fi declarată secretă în totalitate sau pentru o parte a desfășurării ei, fie în interesul bunelor moravuri, al ordinii publice sau al securității naționale într-o societate democratică, fie, dacă interesele vieții particulare ale părților în cauza o cer, fie în măsura în care tribunalul ar socoti acest lucru ca absolut necesar, cînd datorită circumstanțelor speciale ale cauzei publicitatea ar dăuna intereselor justiției; cu toate acestea, pronunțarea oricărei hotărîri în materie penală sau civilă va fi publică, afară de cazurile cînd interesul minorilor cere să se procedeze altfel sau cînd procesul se referă la diferende matrimoniale ori la tutela copiilor.

Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale

Articolul 6

Dreptul la un proces echitabil

1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care

va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații penale îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

Articolul 13

Dreptul la un recurs efectiv

Orice persoană ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și dacă încălcarea ar fi fost comisă de persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

Carta Universală a Judecătorului

Articolul 8

Securitatea funcției de judecător

Judecătorul nu poate fi transferat, suspendat sau revocat din funcție decât dacă legea prevede astfel și numai printr-o decizie adoptată prin respectarea strictă a procedurii disciplinare.

Carta Europeană privind Statutul Judecătorilor

3.4. Judecătorii în funcție în cadrul unei instanțe nu pot face obiectul unei noi numiri sau a unei noi repartizări nici chiar al unei promovări, fără să fii consimțit în mod liber. De la acest principiu se poate face excepție numai în cazul în care mutarea a fost prevăzută cu titlul de sancțiune disciplinară și a fost pronunțată, în cazul unei modificări legale a organizării judiciare și în cazul încadrării temporare, pentru a ajuta o instanță învecinată, caz în care durata maximă a acestei încadrări este strict limitată prin statut ...

Recomandarea CM/Rec(2010)12 cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile

49. Siguranța mandatului și inamovibilitatea sunt elemente cheie ale independenței judecătorilor. În consecință, judecătorii ar trebui să aibă garantat mandatul până la o vârstă obligatorie de pensionare, unde aceasta există.

50. Condițiile de exercitare a funcției judiciare trebuie să fie stabilite prin lege. Unei numiri permanente nu i se poate pune capăt decât numai în cazuri de încălcări grave ale reglementărilor de natură disciplinară sau penală stabilite prin lege, sau în cazul în care

judecătorul nu mai poate exercita atribuțiile judiciare. O pensionare anticipată poate fi posibilă numai la cererea judecătorului în cauză sau numai pe motive medicale.

52. Un judecător nu poate fi renumit sau mutat într-o altă funcție judiciară fără consimțământul său, cu excepția cazurilor de sancționare disciplinară sau de reformare a organizării sistemului judiciar.

3. Legislație internă

Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10.02.2000

Articolul 26. Temeiurile anulării actului administrativ contestat

(1) Actul administrativ contestat poate fi anulat, în tot sau în parte, în cazul în care:

- a) este ilegal în fond ca fiind emis contrar prevederilor legii;
- b) este ilegal ca fiind emis cu încălcarea competenței;
- c) este ilegal ca fiind emis cu încălcarea procedurii stabilite.

(2) Instanța de contencios administrativ nu este competentă să se pronunțe asupra oportunității actului administrativ și a operațiunilor administrative care au stat la baza emiterii acestuia.

IV. PRETINSELE ÎNCĂLCĂRI ȘI ARGUMENTELE DE RIGOARE

Considerăm că normele legale nominalizate în Capitolul II al prezentei sesizări încalcă cumulativ, direct sau indirect, prevederile articolelor 1, 4, 7, 20, 26, 53, 54, 60, 72, 116, 123 din Constituția Republicii Moldova, articolelor 16 și 13 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, art. 8 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, art. 14 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice.

Totodată, normele respective vin în contradicție cu unele norme concurente din legislația Republicii Moldova.

I. Dreptul fiecărei persoane la un proces independent și imparțial este unul fundamental, fiind un element de bază al democrației și al statului de drept.

Însă, articolul 25 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, în redacția Legii nr. 153 din 05.07.2012, prin care se stipulează că hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii pot fi contestate doar în partea ce se referă la procedura de emiterie/adoptare contravine prevederilor constituționale consacrate în art. 20 din Constituția RM. Or, acest text de lege contestat limitează, în modul cel mai serios, accesul la justiție al magistraților, aducând atingere esenței garanției dreptului la un proces echitabil și transformându-l într-un drept iluzoriu, pentru persoanele care se consideră lezate într-un drept al său printr-o hotărâre emisă de Consiliul Superior al Magistraturii, aceștia neavând posibilitatea legală de a invoca și de a proba în fața unei

instanțe judecătorești competente ilegalitatea și netemeinicia actului organului de autoadministrare judecătorească emis în privința lor.

Textul art.20 din Constituție indică în mod direct, cert și imperativ la existența unei obligații active a statului de a asigura dreptul la satisfacție efectivă în justiție, iar noțiunea „*efectivă*”, utilizată de Legea Supremă, este cheia elaborării cadrului obligațiilor statului. Prin operarea modificării supuse controlului constituțional Parlamentul a derivat de la obligațiunile impuse de Constituție.

Art.20 din Constituție reprezintă blocul fondator al sistemului democratic și, în opinia noastră, norma instituită recent în art. 25 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii *anihilează* dreptul garantat de a ataca în instanță hotărârile CSM, *transformându-l* doar în unul irealizabil, întrucât persoanele interesate vor putea contesta aceste hotărâri doar în partea ce se referă la procedura emiterii/adoptării (*votării*), astfel inexistent dreptul de a invoca în fața instanței judecătorești competente că actul contestat este emis contrar prevederilor legii materiale sau în rezultatul aprecierii greșite și arbitrare a circumstanțelor de fapt și de drept. Totuși, avînd în vedere exercitarea de către Consiliul Superior al Magistraturii a atribuțiilor referitoare la cariera magistraților, actele emise de către acest organ implică producerea unor efecte juridice importante asupra carierii magistraților, a drepturilor și obligațiilor judecătorului, așa încît oricărui magistrat urmează a-i fi asigurat dreptul *constituțional* de a contesta situația juridică instituită prin acest act. Decisiv în acest aspect este faptul că apărarea efectivă a drepturilor magistraților reprezintă în sine absolut mai mult de cît simpla protejare a unor drepturi personale ale acestora, în joc fiind puse valorile de bază privind independența, imparțialitatea și inamovibilitatea justiției care sunt de interes public major și necesar într-o societate democratică și în statul de drept. Preeminența dreptului este un principiu fundamental și corolar al statului de drept într-o societate democratică, precum și a principiilor încrederii cetățenilor în stat și în legile sale și cel al securității juridice (*CEDH, 19 iunie 2006, Hutten-Czapska v.Polonia*), fiind central în asigurarea respectării drepturilor fundamentale, ca drepturi efective și concrete și nu iluzorii.

În același context, sînt relevante prevederile art. 4 din Constituția RM potrivit cărora dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte, iar dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Accesul liber la justiție este un principiu complex, cuprinzînd mai multe raporturi juridice și drepturi fundamentale, prin care se poate garanta exercitarea lui deplină. În conexiune cu acest principiu este *dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești* competente împotriva actelor care violează drepturile legitime ale persoanelor, consacrat în art. 20 din Constituție, și *dreptul la apărare*, reglementat de art. 26 din Constituție, conform căruia fiecărei persoane din Republica Moldova i se garantează dreptul la apărare. Fiecare om are dreptul *să reacționeze independent*, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

Astfel, dreptul la apărare este un drept fundamental, garantat, care poate fi exercitat de către orice persoană în mod independent și liber.

Conform alin. (1) art. 53 din Constituție, persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

Prin această normă Constituția garantează dreptul cetățeanului în protejarea acestuia de abuzurile autorităților publice. Totodată, prin impunerea unor restricții, ce limitează temeiurile de contestare doar la cele ce țin de procedura de emitere/adoptare, legiuitorul a limitat dreptul persoanei vătămate la o recunoaștere a dreptului pretins, punându-l în imposibilitate de a merge în instanță pentru a-și apăra drepturile sale.

Art. 54 din Legea Supremă stabilește expres că în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului. Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

Mai mult, aceste condiții nu admit restrîngerea dreptului proclamat în art. 20 din Constituție.

Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Prin adoptarea modificărilor contestate, Parlamentul a ignorat un șir de norme internaționale.

Astfel, au fost neglijate stipulările art.8 al Declarației Universale a Drepturilor Omului care conține rigori în domeniul accesului liber la justiție, asigurînd dreptul oricărei persoane de a se adresa *în mod efectiv* instanțelor judiciare competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce îi sunt recunoscute prin constituție sau prin lege.

Prevederi relevante în materia accesului la justiție sunt conținute de art. 6 paragraf. 1 și art. 13 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Așa, *dreptul la un proces echitabil* (art. 6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale) statuează că orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații penale îndreptate împotriva sa.

Totodată, orice persoană ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de convenție au fost încălcate are dreptul de a se adresa *efectiv* unei instanțe naționale, chiar și dacă

încălcarea ar fi fost comisă de persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale (art. 13 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale).

Aceleași garanții sunt consfințite prin art. 14 (1) din **Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice.**

Este notoriu că dreptul la un proces echitabil implică, *a priori*, dreptul persoanei de acces la o instanță de judecată pentru a obține remedierea *reală și nu una simulată(trunchiată)* a violărilor drepturilor și intereselor sale civile. Totodată, în situația în care dreptul persoanei a fost încălcat printr-un act emis de către alte persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor sale oficiale, cel care se consideră lezat în drepturile sale trebuie să beneficieze de posibilitatea, *garantată de Constituție* și consacrată legal, de a se adresa efectiv unei instanțe naționale pentru a contesta actul, prin al cărui efect apreciază că i-au fost lezate drepturile.

Așadar, normele art. 20 din Constituția Republicii Moldova, fiind interpretate precum o cere art. 4 din Constituție, în concordanță cu art.8 al Declarației Universale a Drepturilor Omului și art. 6 paragraf. 1 și art. 13 din Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, garantează pentru persoanele interesate dreptul de a contesta actele Consiliului Superior al Magistraturii, emise în exercitarea atribuțiilor oficiale ale acestui organ, atât sub aspectul legalității procedurale, cât și în ceea ce privește temeinicia și legalitatea materială ale acestora. Este evident că legiuitorul a confundat interdicția impusă instanțelor de judecată prin Legea contenciosului administrativ de a se pronunța asupra oportunității actului administrativ și dorind probabil să accentueze acest moment a anihilat înseși esența, unanim recunoscută, a contenciosului administrativ garantată petiționarilor prin art.26 din Legea nr.793-XIV din 10.02.2000 care instituie temeiurile anulării actului administrativ contestat: în cazul când actul este ilegal în fond ca fiind emis contrar prevederilor legii; este ilegal ca fiind emis cu încălcarea competenței; este ilegal ca fiind emis cu încălcarea procedurii stabilite.

Prin urmare, în opinia noastră, art. 25 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, în redacția Legii nr. 153 din 05.07.2012, *în detrimentul textului și spiritului constituțional* interzice expres instanțelor de judecată să satisfacă efectiv drepturile oricărei persoane împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime, instituind, în locul unei justiții efective, reale și adevărate, o justiție amorfă și indolentă, și în consecință *limitează accesul la justiție* al persoanei și, pe această cale, *contravine vădit* normelor internaționale și constituționale analizate supra.

II. Potrivit altor prevederi contestate judecătorilor Curții Supreme de Justiție le va fi propus transferul, cu consimțământul lor, în funcțiile vacante de judecător în alte instanțe judecătorești în modul stabilit de lege și *conform criteriilor aprobate de Consiliul Superior al Magistraturii*, cu păstrarea salariului de judecător al Curții Supreme de

Justiție pînă la atingerea plafonului de vîrstă și cu menținerea garanțiilor sociale stabilite anterior.

Considerăm că sintagma „conform criteriilor aprobate de Consiliul Superior al Magistraturii”, conținută în art. VIII (6) al Legii nr. 153 din 05.07.2012, contravine art. art.7, 60 alin. (1), 72 alin. (3) lit.e), 116 alin. (1) și art. 123 din Constituție, deoarece condițiile și criteriile în al căror temeiuri vor fi selectați judecătorii, care își vor continua activitatea în calitate de magistrat al instanței supreme și cei cărora le va fi propus transferul în instanțele ierarhic inferioare, *este imperativ* să fie reglementate *doar prin lege*. Este afectată de neconstituționalitate, în viziunea noastră, delegarea unei asemenea competențe de la autoritatea legislativă către organul de autoadministrare judecătorească, în virtutea următoarelor motive.

Siguranța mandatului și inamovibilitatea magistraților constituie elemente indispensabile pentru asigurarea independenței judecătorilor. În *Hotărîrea nr. 3 din 09.02.2012, pentru controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 163 din 22 iulie 2011*, Curtea Constituțională a reținut că:

„75. Articolul 116 din Constituția Republicii Moldova prevede că *judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii*. În aspect constituțional, inamovibilitatea este asigurată prin modul de numire în funcțiile de judecător, președinte și vicepreședinte al instanței judecătorești, condițiile principale pentru numirea în aceste funcții, termenul mandatului. Pentru promovarea sau transferarea judecătorului în interiorul mandatului este necesar acordul acestuia...

76. Curtea relevă că principiul independenței justiției presupune necondiționat independența fiecărui judecător, în calitate de unic purtător al puterii judecătorești...

78. Dezvoltînd prevederile constituționale privind inamovibilitatea judecătorilor în concordanță cu exigențele europene, *Legea cu privire la statutul judecătorului* stipulează că judecătorul instanței judecătorești este inamovibil pe perioada exercitării funcțiilor. *El nu poate fi nici promovat, nici transferat fără consimțămîntul său*. Împuternicirile judecătorului nu pot fi suspendate prin voința arbitrară a unui organ, decît în cazurile și în modul stabilit de lege (art.18). Procedurile menționate *trebuie să fie reglementate de lege într-o manieră care nu ar influența independența judecătorului și care nu ar crea judecătorului suspiciuni privind incertitudinea viitoareii activități profesionale.*”

Genericul ce vizează statutul judecătorilor și diversele aspecte ale acestuia sînt abordate de Consiliul Europei, în cadrul și cu susținerea căruia, a fost elaborată inclusiv **Carta Europeană privind Statutul Judecătorilor**, Strasbourg, 8-10 iulie 1998.

În pct. 3.4, Carta consacră inamovibilitatea judecătorilor, înțelegându-se ca o imposibilitate de a da unui judecător o nouă repartizare, noi funcții care să se substituie celor precedente, fără ca aceștia să consimtă ei înșiși, în mod liber. În același timp, în Cartă este menționat că de la acest principiu se poate face excepție în trei cazuri:

1. atunci când mutarea unui judecător este prevăzută în statutul național ca sancțiune disciplinară și a fost decisă în acest cadru (la acest aspect, *Legea Republicii Moldova nr. 544 din 20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului* prevede cu titlu de

sanctiune eliberarea din funcția de judecător ca rezultat al comiterii abaterii disciplinare).

2. atunci când intervine o modificare legală a organizării judecătorești (Asemenea situație este reglementată prin art. 20, alin. (5) al Legii nr. 544 din 20.07. 1995, și a fost utilizată, spre exemplu, ca urmare a punerii în aplicație a Legii nr. 29 din 06.03.2012 care a antrenat desființarea Curții de Apel Economice, judecătorilor fiindu-le propus transferul, cu acordul lor, în funcțiile vacante de judecători ai curților de apel).

3. atunci când judecătorul este chemat să ajute o instanță învecinată, caz în care durata maximă a acestei încadrări este strict limitată prin statutul național.

Prevederi relevante sunt conținute și în Recomandarea CM/Rec(2010)12 a Comitetului Miniștrilor către statele membre cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile. În speță, potrivit pct. 49 al actului enunțat siguranța mandatului și inamovibilitatea sunt elemente cheie ale independenței judecătorilor. În consecință, judecătorii ar trebui să aibă garantat mandatul până la o vârstă obligatorie de pensionare, unde aceasta există. *Condițiile de exercitare a funcției judiciare trebuie să fie stabilite prin lege* (pct. 50). Unei numiri permanente nu i se poate pune capăt decât numai în cazuri de încălcări grave ale reglementărilor de natură disciplinară sau penală stabilite prin lege, sau în cazul în care judecătorul nu mai poate exercita atribuțiile judiciare. O pensionare anticipată poate fi posibilă numai la cererea judecătorului în cauză sau numai pe motive medicale. Mai mult, un judecător nu poate fi renumit sau mutat într-o altă funcție judiciară fără consimțământul său, cu excepția cazurilor de sancționare disciplinară sau de reformare a organizării sistemului judiciar (pct. 52).

În același aspect, **Carta universală a judecătorului**, aprobată la reuniunea Consiliului central al Asociației Internaționale a Judecătorilor (1999) protejează prin art. 8 conceptul de securitate a funcției de judecător, stipulând că “judecătorul nu poate fi transferat, suspendat sau revocat din funcție decât dacă legea prevede astfel și numai printr-o decizie adoptată prin respectarea strictă a procedurii disciplinare. Judecătorul trebuie să fie numit pe viață sau pentru o altă perioadă în condiții care nu pun în pericol independența judecătorească. Nici o schimbare privind vârsta obligatorie de pensionare nu trebuie să aibă efect retroactiv”.

Raportînd cele citate la situația analizată, menționăm că, în legătură cu reducerea corpului de magistrați ai Curții Supreme de Justiție, Legea nr. 153 din 05.07.2012 obligă Consiliul Superior al Magistraturii prin art. VIII alin. (5) ca în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a respectivei legi să examineze și să propună distribuirea a 16 posturi de judecători ai Curții Supreme de Justiție către alte instanțe judecătorești. Totodată, precum s-a atenționat, art. VIII alin. (6) din aceeași lege, prevede că judecătorilor Curții Supreme de Justiție le va fi propus transferul, cu consimțământul lor, în funcțiile vacante de judecător în alte instanțe judecătorești în modul stabilit de lege și conform criteriilor aprobate de Consiliul Superior al Magistraturii.

Însă, norma art. 116 alin. (1) din Constituție stipulează că judecătorii sunt inamovibili, *potrivit legii*, prin urmare, orice excepție de la principiul inamovibilității, inclusiv condițiile și criteriile transferării judecătorilor de la o instanță de judecată la alta în ipoteza reformării sistemului judecătorec, *urmează a fi reglementate exclusiv prin*

lege, adoptată de către Parlament. Astfel, criteriile de selectare a judecătorilor Curții Supreme de Justiție cărora le va fi propus transferul în alte instanțe judecătorești urmează a fi stabilite inevitabil doar prin lege, și în nici un caz prin regulament elaborat de către Consiliul Superior al Magistraturii. Evident, că autorii Constituției, fiind preocupați de crearea unui sistem judiciar performant, au dat o importanță deosebită principiului inamovibilității, fiind considerat unul fundamental și anume din aceste motive au statuat în Legea Supremă că magistrații sunt inamovibili, potrivit legii. În caz contrar, se stipula că judecătorii sunt inamovibili, conform criteriilor aprobate de Consiliul Superior al Magistraturii. Dar o asemenea prevedere în textul și spiritul Constituției lipsește cu desăvârșire. Mai mult, este necesar ca aceste criterii de inamovibilitate să fie instituite de către legislator într-o manieră transparentă, obiectivă și previzibilă, pentru a nu fi admisă o ingerință inadmisibilă în funcționarea principiului inamovibilității și, drept rezultat, a principiului independenței judecătorului.

Inamovibilitatea reprezintă dreptul pe care îl au persoanele ce dețin funcția de judecător de a fi protejate față de orice măsură arbitrară care privește: îndepărtarea lor din funcție, retrogradarea, transferarea sau chiar promovarea, fără consimțământul persoanei în cauză (a se vedea Constituția Republicii Moldova: comentariu – Chișinău: ARC, 2012, pag. 431), iar amestecul discreționar ale altor autorități, inclusiv a Consiliului Superior al Magistraturii este inadmisibil fără ca criteriile de ingerință să fie clar stipulate în lege.

Prin hotărîrea Consiliului Superior al Magistraturii nr.644/31 din 16 octombrie 2012 a fost aprobat Regulamentul privind criteriile și procedura transferului judecătorilor în cazul redistribuirii posturilor de judecător, reorganizării sau dizolvării instanței judecătorești, care este unul neconstituțional și ilegal, iar criteriile propuse fiind insesizabile, incerte, netransparente și profund arbitrare.

În optica acestor argumente, art. VIII (6) al Legii nr. 153 din 05.07.2012, în partea în care, competența de stabilire a criteriilor transferului judecătorilor de la instanța supremă la instanțele ierarhic inferioare a fost delegată Consiliului Superior al Magistraturii, care nu are atribuții de a elabora și adopta legi este *categoric* contrară articolelor 7, 60 alin. (1), 72 alin. (3) lit.e) din Legea Supremă, garanțiilor de inamovibilitate a judecătorului, stabilite în art. 116 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova și reprezintă o ingerință disproporționată și inadmisibilă în exercițiul independenței și inamovibilității judecătorilor, în general, inclusiv a magistraților de la Curtea Supremă de Justiție.

V. CERINȚELE SESIZĂRII

În temeiul celor expuse supra, în baza articolului 135, alineatul (1), litera a) din Constituția Republicii Moldova, a articolului 4, alineatul (1), litera a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolului 4, alineatul (1), litera a) din Codul jurisdicției constituționale,

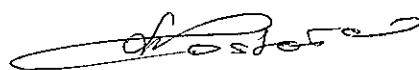
Solicităm:

Curții Constituționale a Republicii Moldova să exercite controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 153 din 05 iulie 2012 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, după cum urmează:

1. pct. 18 din articolul IV

2. sintagma ”și conform criteriilor aprobate de Consiliul Superior al Magistraturii” din articolul VIII alineatul (6).

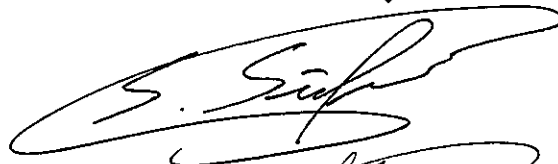
Cu înaltă considerațiune pentru Onorata Curte,

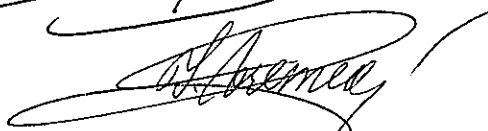
POSTOICO Maria

REȘETNICOV Artur

SÎRBU Serghei

VREMEA Igor

ZAGORODNÎI Anatol